

HORN ARTÚR AKADÉMIKUS ÉLETÚTJA

DOHY JÁNOS

a mezőgazdasági tudományok kandidátusa, főigazgató-helyettes

Mezőgazdasági Főiskola, Kaposvár

Mélyen tisztelt Elnök Úr!
Hölgyeim és Uraim!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy 70. születésnapja alkalmából Horn Artúr állami díjas akadémikus, egyetemi tanár eddigi életútját én ismertethetem.

Horn Artúr 1911. március 24-én született Kairóban. 1934-ben szerzett diplomát a Közgazdasági Egyetem Mezőgazdasági Osztályán. 1935-ben „summa cum laude” minősítéssel doktorált. 1943-ban a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen magántanárrá habilitáltak. 1952-ben „honoris causa” kapta meg a kandidátusi, majd 1954-ben — doktori disszertációja alapján — a mezőgazdasági tudományok doktora fokozatot. 1957-ben levelező tagja lett az NDK Mezőgazdasági Tudományos Akadémiájának. 1961-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjai sorába választotta, 1967 óta pedig az MTA rendes tagja. Az alkalmazott állatgenetika terén kifejtett munkássága elismeréséül a Brnói Mezőgazdasági Főiskola 1965-ben — a Mendel Centenárium alkalmával — díszdoktorává avatta. Ugyanebben az évben az Angol Szarvasmarha-tenyésztők Szövetsége tiszteletbeli tagjává választotta. 1967-ben a Halle—Wittenberg-i Egyetem díszdoktorává avatta. 1970-ben elnyerte az „Arany tojás” nemzetközi állattenyésztés-tudományi díjat, amelyet személyében első ízben kapott szocialista ország tudósa. Ugyanebben az évben az Állattenyésztők Európai Szövetségének (EAAP) — amelynek korábban is elnökségi tagja volt — alelnökévé választották. 1975-ben a Lengyel Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjává, 1980-ban pedig a Belga Királyi Orvostudományi Akadémia tiszteletbeli levelező tagjává választották.

Tudományos tevékenysége igen széles körű és felöleli a baromfi-, sertés- és szarvasmarha-tenyésztés szakterületét. Az alkalmazott állatgenetikában és különösen a keresztezés alkalmazásával a korszerűbb és gazdaságosabban termelő állattípusok kialakítása terén — a tej- és a hústermelés specializációját szolgáló alapozó és alkalmazott kutatásai révén — ért el nemzetközileg elismert eredményeket. Feltárta a heterózisjelenség egyes elméleti kérdéseit és az állatpopulációk integrált értékelésének jelentőségét. Mint az Agrártudományi, majd 1963. augusztus 1-től 1980. október 31-ig az Állatorvostudományi Egyetem tanszékvezető tanára, korszerűsítette az állattenyésztési és alkalmazott

állatgenetikai ismeretek oktatását az agrár-felsőoktatásban. Nevéhez fűződik a populációgenetika bevezetése a magyar állattenyésztési kutatásokba. 20 év óta az általa szerkesztett és részben írt tankönyvekre alapozódik az állattenyésztéstan egyetemi oktatása.

Horn Artúr szakirodalmi munkássága nemzetközileg ismert. Jelentősebb — részben külföldön, angol, német, orosz és francia nyelven publikált — tanulmányainak száma meghaladja a 200-at, ezen kívül 12 könyvet, ill. könyvrészletet (ezek közül 3 külföldön is megjelent) és nagy számú gyakorlati szakcikket írt. Meghívott professzorként igen sok alkalommal járt külföldön, szocialista és kapitalista országokban egyaránt. E tanulmányutak során számos tudományos előadást és kollokviumot tartott. Ezek közül legjelentősebbek: az Állattenyésztők Világkonferenciáján (Róma, 1963) a tejtermelés gazdaságosabbá tételének genetikai lehetőségeiről tartott bevezető előadása, a wagenigeni és párizsi egyetemen, továbbá az USA-ban az iowai, urbanai, indianai, coloradói, marylandi és massachusettsi egyetemen, a Royal Society meghívására a cambridgei és edingurghi egyetemen, az Angol Szarvasmarha-tenyésztők Szövetsége és a Milk Marketing Board által rendezett konferencián, a Jersey-tenyésztők Világkonferenciáján, a Berlieni Humboldt Egyetemen és a Mariensei-i „Max Planck” Állattenyésztési Kutatóintézetben tartott előadások és kollokviumok, az 1966. évi Edingurghi és az 1970. évi Gödöllői Nemzetközi Állattenyésztési Konferencián, valamint az 1977. évi Leningrádi Genetikai Kongresszuson tartott vitaindító előadások. E tevékenységét nagymértékben segítette, hogy angol, német és francia nyelven előadó, és vitaképes. Szakértőként is működött az NDK-ban, Csehszlovákiában, Indiában, Írországhban, Kubában és 3 éven keresztül a FAO keretében.

Horn professzor rendkívül aktív és sokoldalú tudományos szervező és ismeretterjesztő közéleti tevékenységet fejtett és fejt ki. Tagja a Tudományos Minősítő Bizottságnak, osztálytitkár-helyettese volt az MTA Agrártudományok Osztályának, elnöke az MTA és a MÉM Állattenyésztési Bizottságának és a MAE Állattenyésztők Társaságának; alapítása óta vezető munkatársa az Állattenyésztési Kutatóintézetnek, tagja az Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóközpont tudományos tanácsának és több hazai és külföldi szakfolyóirat szerkesztő bizottságának. Mindezekon túlmenően további széles körű közéleti szereplést vállalt és vállal a Magyar Tudományos Akadémia, az OMFB, a TIT, társadalmi szervezetek rendezvényein, a rádióban és televízióban tartott előadások révén, valamint az agrárszakemberek szervezett továbbképzésében is.

Ki kell emelni a gyakorlattal tartott szoros kapcsolatát is, hiszen országos méretű nagyüzemi kísérletei — immár 25 év óta — az állami gazdaságok keretében, azok sokoldalú támogatásával folytak és folynak ma is. Az a mély ökonómiai szemlélet és gyakorlati érzék, amely jellemzője Horn professzor — és tudományos iskolája — kísérletező, de oktató munkájának is, abból

fakad, hogy mindig a gyakorlat talaján állva, a közgazdasági összefüggések és a nemzetközi perspektívák ismeretében tervez, mérlegel és vonja le következtetéseit.

Horn professzor, egészen vázlatosan ismertetett sokoldalú munkássága eredményeivel olyan tekintélyt vívott ki magának és oly sok elismerést aratott — ez utóbbit igazolja az 1956-ban és 1980-ban elnyert Munka Érdemrend arany fokozata és az Állami Díj (1978) is — amilyennel nagyon kevesen büszkélkedhetnek. Éppen emiatt különösen nagyrabecsülendő szerénysége és a fiatalokat is megszégyenítő fogékonysága és lelkesedése minden új és haladó iránt, nemkülönben a hivatásnak érzett munka nyugtot nem hagyó szeretete, amely 70 éves korában, a hivatalos nyugalombavonulás idején sem engedi, hogy „a babérokon pihenjen”. Szüntelenül úgy érzi, hogy nemcsak azért felelős, amit alkotott, hanem azért is, amit hivatása szolgálatában elmulaszt. Mivel teljesítményei mércéjét rendszerint saját maga határozza meg, valóban joggal úgy érzi, hogy továbbra is sok és felelősségteljes feladat megoldása vár rá. Ehhez kívánok a tanítványok, munkatársak és kollégák nevében szeretett professzorunknak további töretlen alkotóerőt, jó egészséget és az alkotás maradéktalan örömét!